Mélység

Másfél millió lépés Magyarországnak

Hogyan érezzük majd a pénzügyi válság hatásait a családban?

Járai Zsigmond, az Orbán-kormány pénzügyminisztere, a Magyar Nemzeti Bank volt elnöke családjával Nagymaroson él. A Maros étteremben találkozva arról kérdeztük, milyen következményei lesznek a pénzügyi válságnak mindennapjainkban.

- Mi a jelenlegi magyarországi pénzügyi válság oka, minek a következménye?

- Az államháztartás éppen úgy működik, mint egy családi háztartás. Ha egy család hitelt vesz fel, azt vissza kell fizetnie és vissza kell fizetnie a kamatokat is. Ha újabb hiteleket vesz fel, egy idő után teljesen eladósodik és fizetésképtelenné válik. Magyarországgal éppen ez történt. Az államháztartást hitelekből tartottuk fenn, vagyis az ország eddig is hitelekből élt, amelyeket a nemzetközi pénzvilágtól - magánbefektetőktől - kaptunk. Ezekhez a hitelekhez olcsón jutottunk hozzá, de észszerűtlenül költöttük el, és nem tartalékoltunk. Okosabb országokban a felvett hitelekből tartalékot képeztek és most a válság idején azzal gazdálkodnak. A korábban lejáró hiteleinket újabb hitelek felvételével fizettük vissza, illetve hiteleket vettünk fel azért is, hogy a kamatokat kifizethessük. Mostanra annyi lett az adósságállományunk, hogy hitelképtelenné váltunk, egyszerűen senki nem ad nekünk hitelt. Fennállt a veszélye, hogy fizetésképtelenné válunk, ami azt jelenti, hogy nem tudunk gázt, üzemanyagot vásárolni, tehát az alapszükségletek ellátása forgott veszélyben, hiszen ezeket is hitelekből vásároljuk. Mivel több hitelt magánbefektetőktől nem kaptunk, a Nemzetközi Valutaalaptól kellett kérnünk. Végeredményben azért kaptuk ezt a hitelt, hogy visszafizessük a lejártakat és elkerüljük az Izlandhoz hasonló államcsődöt.

- Milyen feltételekkel kaptuk ezt a 25 milliárd dollárt?

- A feltételek nem olyan rosszak. Nem ez a baj vele, hanem az, hogy a Nemzetközi Valutaalap olyan országoknak hitelez, aki mástól már nem kap. Ez azt jelenti a világban, hogy egy jó darabig senki nem fog nekünk hitelt adni. Ráadásul, amikor annak idején más országoknak nyújtott hitelt a Nemzetközi Valutaalap, nem volt az 1929-30-as gazdasági válsághoz hasonló világgazdasági válság. Tehát a mostani nemzetközi pénzügyi környezet is nehezíti Magyarország helyzetét, és még nem tudjuk, milyen következményei lesznek a pénzügyi válságnak és, hogy meddig tart majd.

- Egyelőre mindennapjainkban kisebb jelek utalnak a pénzügyi válságra, de mire készüljünk?

- Mindenkit másképpen fog érinteni. Ma még nem teljesen érezzük, de egy idő után magasabbak lesznek az árak, nagy lesz a munkanélküliség, nem jönnek a nyugdíjak, és azt már érezni fogjuk. De a baj mégsem lesz akkora, ha nehezen is, de túl fogjuk élni. Kevesebbek lesznek a jövedelmek, és a nyugdíjak vásárló értéke is alacsonyabb lesz. Első lépésként visszaesik a tartós fogyasztási cikkek vásárlása, mert elhalasztják az emberek. Például kevesebb gépkocsit vesznek, később cserélik le régi autóikat. Ez aztán tovább gyűrűzik, mert kevesebb kisüzem fog beszállítani az autógyárakba és azok tönkremennek. A munkanélkülieknek nem lesz pénzük vásárolni, ezáltal kisebb lesz a fogyasztás, ami újabb munkanélküliséghez fog vezetni, vagyis egy negatív spirál indul be. Az egész világon így lesz, és ez Magyarországon is érződni fog. Az önkormányzatok is kevesebb juttatást kapnak majd. Ez azért rossz, mert már évek óta visszafogtak mindenféle kiadást a rossz gazdaságpolitika miatt. Nem emelik az önkormányzati dolgozók, a közalkalmazottak, a pedagógusok bérét. Az iskolák bezárásra kényszerülnek. Fog ez érződni, de a jó hír az benne, hogy nem annyira tragikus a dolog. Ha az embereknek nem emelik a jövedelmét egy-két évig, akkor is túlélik valahogyan, de biztos, hogy rosszabbul fogunk élni mindannyian.

Járai Zsigmond *Fotó: Neubauer Rudolf*

- Mennyi ideig fog ez tartani, és mikorra tudjuk visszafizetni a Nemzetközi Valutaalap nyújtotta hitelt?

- Senki sem tudja pontosan megmondani, de szerintem hosszú évekig fog tartani, mivel eleve rossz helyzetben van a gazdaság. Magyarországot sokkal mélyebben fogja érinteni, mint más országokat. A hiteleket még az unokáink is fizetni fogják. Hogyha ebből az adósságcsapdából húszharminc év alatt ki lehet kerülni, akkor az már nagyon jó eredmény. De a mai gazdaságpolitikával el sem kezdődhet a gazdasági növekedés. Ez a hitel el fog fogyni fél év alatt, és akkor nem tudom mi lesz, akkor kezdjük elölről.

- Van-e receptje a gazdasági növekedésnek? Mi lenne a teendő?

- Ugyanazt kellene tennünk, mint egy háztartásban. A felesleges kiadásokat kellene csökkenteni. Kisebb létszámú parlamenttel, kevesebb minisztériummal, kisebb önkormányzatokkal, kevesebb bürokráciával, olcsóbb infrastruktúrával, például olcsóbb és gazdaságosabb szolgálati autókkal, rengeteget lehetne spórolni. Az ilyen intézkedések tetszenének is az embereknek. Ezzel együtt növekedéshez vezetne a munkahelyteremtés, a kis- és középvállalkozások támogatása, az ehhez kapcsolódó adócsökkentés. Ha például egy helyi vállalkozót veszünk, mint mondjuk ennek az étteremnek a vezetője, több embernek adhatna munkát, ha adócsökkentéssel megkönnyítenék a helyzetét. Ehelyett évek óta vesszük fel a hitelt és ugyanazt a rossz struktúrát tartjuk fenn belőle. Szinte érthetetlen, hogy a kormányzat ezeket a lépéseket miért nem teszi meg.

- Megtakarított pénzünk mennyire van biztonságban? Mit tegyünk vele?

- Sokan kérdezik ezt tőlem és mindenkinek azt mondom, költse a családjára. A legjobb befektetés gyerekeink iskoláztatása. A bankrendszer Magyarországon nagyon nagy gondokkal küzd, de azért stabil. Tehát el nem vész a pénzünk, ha ott tartjuk, mert az állam a bankokat segíteni fogja. Biztonságos a magyar államkötvény és más államok kötvényeinek vásárlása. Az ingatlanpiac is jó, bár az árak ezen a területen hullámozhatnak. Ezt olyanoknak ajánlanám, akiknek hosszabb időre van tőkéjük. A részvényt viszont csak azoknak szoktam ajánlani, akinek annyi pénzük van, hogy nyugodtan elveszíthetik. Mert hosszútávon úgy fejlődik a részvénypiac, mint a gazdaság, rövid távon azonban nagyon nagy ingadozásra képes.

Néder Sarolta